Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Буряат-монголой ҮНЭН

№ 76 (4196)
1943 оной
АПРЕЛИИН
7
среда
Сан 20 мүнгөө

ВКП(б)-гэй Областной Комитедэй, БМАССР-эй Верховно Советдэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын ГК-гэй орган

„Поли дээрэ хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэйнгөө үмэнэ, фронтынгоо үмэнэ угаа ехэ харюусалгатай байха тула тэдэнэр өөһэдынгөө зорилгонуудые отлична һайнаар дүүргэхэ үялгатай“.

М. И. КАЛИНИН.

Хабарай тарилгын фронт дээрэ хамтааран, нүхэд, добтолое!

★ ★ ★ ★

Дайсанаа дараха илалтын тулада хамаг бүхы юумээ зорюулха

★

М. И. Калинин

★ ★

Советскэ арад болбол немецко-фашистнуудта эсэргүү айхабтар шанга шуһата дайнние 22-дохи һара соогоо хэжэ байна, иимэ дайн тээшэ дэлхэй дээрэ үшөө үзэгдөөгүй юм. Гитлер ба тэрэнэй шайка Советскэ Союзда эсэргүү «блиц-криг» хэхэ гэжэ найдамгай бардамаар бодоһон байгаа, тусхайлан хэлэхэдэ дайн байлдаанние эгээн богонихон саг соо сахилгаан түргөөр дүүргэхэ гэһэн юм ха.

Советскэ арад, манай Улаан Армии болбол бэрхүү дайсанай толгой дээрэнь шангаар буулгаба. Дайн сэрэгэй эхилһэнһээ хойшо Гитлер немецко-фашистска армии бутаржа унаһынгаа урда тээ хялгаһанай үзүүртэ орожо байна гэжэ хоёр дахин мэдэрхэ баатай болоо гэбэл: түрүүшынхинь Москва шадар, хоёрдохинь—Сталинград шадар болоно. Сталинград шадар гитлеровскэ армиин дивиллэһэнэй һүүлдэ тэрэниие абарһан хялгаһан болбол Москва шадар дивиллэһэнэйнгээ һүүлдэ торсһон хялгаһандань орходоо һураагүй нарихан байгаа гэжэ би болоноб. Тиин гурбадахяа германска армии тэсэхэгүй, харин хяа сохюулаад, өөрынгөө малтаһан өөргүй хара нүхэн худар унаха юм.

Советскэ Союзда эсэргүү немецүүдэй үүслэһэн сахилгаан түргэн дайнинь бүтөөгүй. Тэрэ дайнинь дайлалдажа байгаа гүрэнүүдэй арадуудай хүсьень барана үнэ удаан дайн болоһон байха юм. Гитлер мүнөө тэнхээ баража дайгаа шүүжэ абаха һанаатай гэбэл. энээнэй урда тээ немецкэ командованиин Германида оройтоо түйлгүй ба илаха туршаа заашье найдабаригүй шахуу гэжэ тоолодог байһан энэ дайн сэрэгтэ илажа гараха һанаатай.

Мүнөө үедэ Гитлер юун гэжэ бодоноолиоб? Тэрэ хадаа тоталына таталга дэжэ, эзэмшэһэн Европые бүхылэнь һуулгаад армиингаа балбагдажа барагдаһан материальна частие һэргээн бодхоохо, хаа-хаанагүй хүнүүдые шадаал һаа ехээр суглуулаад германска армида эльгээхэ гэжэ бодомжолно. Гитлер болбол немецкэ нервэ гээшэ тэрэнэй дайсадай нервэдэ орходоо бүхэ байха юм гэжэ бодомжолно, тэрэ хадаа манай материальна байдал иимэ ехэ шангаар зангидагдахадаа үни тэсэхэгүй юм гэжэ бодоно.

Гитлер шунахай нааданшан мүн. Түрүүшынь үедэ Гитлертэ урагшатай байгаа һөн, теэд Советскэ Союзда мэхэтэ муухайгаар добтолһоноһоонь хойшо тэрэ азань улам ехээр урбажа захалаа. Немецкэ арминуут угаа бэрхэтэй ба бутаран унаха байдалда орохо ябадалынь улам олодожо байна. Энэ түбэгтэй байдалһаан гаталха арга бэдэрхэдэ гитлеровскэ зонхилогшод улам ехэ авантюрист гаргана. Манай зорилго хадаа Гитлерэй үүсхэһэн авантюрануудай нэгэниншье бүтэхэгүйн тулада сролдохо өөдтойбди. Манай Улаан Армиин, тэрэнэй ударидагшадай иматта ехэ баатаршалга ба шэн зориг харуулһанайнь ашаар «блиц-криг» (сахилгаан түргэн дайн) хэхэ гэһэн фашистнуудай бодомжолгонь түүхэ домогой бог дээрэ хаягдаа.

Шахардуу шанга байлдаан хоёр жэл соо шахуу таһалгаргаагүйгөөр боложо байна, тиин манай армии шухала хэрэгтэй бүхы юумээр һаадгүй ба хангалтатайгаар хангагдажа байна. Немецүүд зэмдэһэн оронуудаа тоножо дээрмэдэжэ дай хэхын тулада шухала хэрэгтэй хэрэгэлнүүдээ олоно. Европодо алибаа материалнуудай ябала ехэ запас биш байһаниннь арсашагүй, теэд тэдэ бүгэдэнь нилээд ехээр барагдаа ба немецүүдээр тоногдоо байна. Тиихэлэ үни удаан үргэлжэлжэ байгаа дайн болбол шэнээр байгуулагдаһан үнэтэ зөөриннүүдээр хангагдаха өөдтой юм, бүхы түрэнэй улаа зоной угаа ехэ ажал хэхые, ажаһуулалдаа арбилалта алмалта хэхые эринэ.

Манай арад фронтоёо хамаг бүхы шухала хэрэгтэй юумээр хангахын тулада нилээд ехэ юумэ бүтээһэн ба найсанаа дараха илалта туйлахын тулада үшөө ехэ юумэ бүтээхэ байһаниннь лабтай.

Гитлер болбол Ленинградые үлэсхэлэн байдалаар турааха гэжэ болоһоныинь бүтөөгүй. Гитлер болбол советскэ хүнүүдые хубигүйнүүдлхэ һанаатай юм ба Кубаниин халюурама ехэ тарана галхые немецкэ сабхяар гэшхэһэн түйбэһэн байна. Теэд энэнь тэрээндэ угаа гарзатай байшоо. Мэнэ һаяхан элеэшэһэн пшеницэ ба кукурузые түйбэжэ, сад сэсэрлигүүдые үгы хэжэ, гэр байшангуудые галдажа, манай эхэнэрнүүд ба үхибүүдые дорожолжо ба алажа ябаһан хэдэн зуугаад мянган немецкэ солдадуудай үхэр мүнөө манай бусаажа абаһан тала дайдые бүрхөөжэ хэбтэхэдэ немецко-фашистска хара золигуудта эсэргүү советскэ хүнүүдэй үүр сухалынь хүргэжэ байна. Советскэ хүнүүд дайсанда зэбүүрхэжэ шүдөө зуугаад, үшөө хүсэтэйгөөр ба бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Манай колхознигуud, хүдөөгэй комсомол, пионернүүд хүртэрөө барандаа үнэн зоригоо табижа ажаллаха, тиигээд байхадаа Эхэ оронойнгоо түлөө тэмсэжэ шадаха байһанаа бодото дээрэ гэршэлжэ харуулаа. Мүнөө хабар колхозно тарялан дээрэ нилээд ехэ тарилга хэгдэхэ ба хамаг бүхы хүдэлмэримнай түргэнөөр ба һайнаар хэгдэхэ байһандань заашье һэжэг һанаагүйб. Тиихын тулада аргаболомжонууд ябала ехэ бии. Эгээн гол шухалань юун байнаб гэхэдэ советскэ арадай бии бүхы хүсөөр немецые шангаар сохихо, тэрэниие гансахан фронт дээрэ ба партизанска буугай гобшоор хюдаха бэшэ, мүн колхозно поли дээрэшье ургасаяа дээшэлүүлжэ, таряа талха, овощь хартаабха ехээр ургуулжа, адуу мал үсхэжэ, түбхын түрүүндэ Улаан Армиин боецүүд ба хүдэлмэрилжэ байһан дүнүүдые өөхэ тобоор хангахын тула үлэмжэ ашаттай ажал болохо гахай үсхэбэрилгые һайжаруулжа немецые сохихо хэрэгтэй юм гэжэ эрид шууд ба бусалтагүй тодоор ойлгоһон байна. Поли дээрэ хүдэлмэрилэгшэд түрэнэйнгөө үмэнэ, фронтынгоо үмэнэ угаа ехэ харюусалгатай байха тула, тэдэнэр өөһэдынгөө зорилгонуудые отлична һайнаар дүүргэхэ үялгатай.

Мүнөө манайта хамтын ба индивидуальна огород тариха туршаа хүдэлөөн дэлгэржэ байһан ябадалай айхабтар өхэ удхатай байдыень тусгаар тэмдэглэхэ шухала гэжэ тоолоноб. Бишииханшье газар эзэлүүрилхэ аргатай байһан хүн бүхэн тэндээ һайн ургаса абахаар эзэлүүрилхэ ёһотой.

Манай хүдэлмэришэд өөрынгөө үндэр ехэ патриотизм ба ажалай баатаршалгые харуулба. Тиимэшье байха ёһотой, фашизм гээшэ хүдэлмэришэдые каторжна тачкада хүллэжэ ажалшадые зобоогшо баяд нөөдтоо тэдэнэй шуһаар ба хүсөөр һайн байгуулха һанаатай. Хэрбээ фашизм илаа юм хадаа ямар юумые үзүүлхэ байһыень хүдэлмэришэд ойлгоно, тиимэһээ иимэ эршэтэй шангаар хүдэлмэрилнэ гээшэ. Теэд энээниие хараад һанаагаа амаршажа ба туйлаһан результадуудаа хангалтатай гэжэ сэдьхэлээ ханажа болохогүй. Дайсан манай ороной газар дээрэ байна, тэрэ хадаа арад зоноймнай шуһые хомхой хоблогоор һороно, тэрэнэй ёло амыень гансал үхэр буу, снаряд, бомбо, буугай һомо бүтүүлжэ шадаха байна. Тиин буу зэбсэг һайнаар хэгдэжэ Улаан Армиин боецүүдтэ өлбэг ехээр үгтэхэ тумаа советскэ хүнүүдые дайсанай алаха ябадалынь бага болохо ушартай. Манай гэртэ улаасхоосонцын бандит зоргоороо аашалжа шадахагүй байдыень эдэ тонуул дээрэмдэлгэ хэхэ туратанда харуулха хэрэгтэй.

Бидэнэр бодомжолготойгоор, методичнээр ажалаа хахэ аргаяа саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулжа, унаһан малгайгаа абангүйгөөр хүдэлмэрилхэ ёһотойбди. Энэ хадаа гансал сэрэгэй ажагүйлэдбэридэ хабаадахагүй байһаниинь мэдээжэ бөгөө. Зүгөөр, сэхыень хэлэхэдэ, сэрэгэй бэшэ ажагүйлэдбэри гэжэ мүнөө үедэ байхагүй юм. Ажахынгаа хамаг бүхы һалбаринуудыень хараад үзэгты, тиилэдэтнай тэдэнэй алиниишье ямар нэгэн сэрэгэй ушхатай байхал. Тиимэ хадаа ажагүйлэдбэриин алиншье һалбарида табигдаһан эрилтэнүүд хадаа сэхэ сэрэгэй ажагүйлэдбэридэ табигдаһандал алли тиимэ хатуугаар табигдаха ёһотой.

Директорнүүд, главна инженернүүд, конструкторнууд, цехүүдэй начальникгууд, мастэрнууд гэхэ мэтын технологическэ процессэй хойноһоо хямгадан хаража байдаг хүнүүдэй харюусалгань мүнөө үедэ илангаяа ехэ болонхой. Хүдэлмэриеэ хүнгэдхэхэ ба сомор болгохо, ажалайнгаа бүтээсые ехэ болгохо, технологическэ процессые саг үргэлжэ һайжаруулхын тулада тэдэнэр хамаг бүхы юумээ хэхэ бүтээхэ зэргэтэй. Эхэ ороноо хамгаалхын тулада зорюулагдаһан уралан зогёохо ухаан болол гээшэ булаг шэнгээр дэлбэржэ байха ушартай.

Хамаг бүхы юумээ хаагхаанагүй арбилха гамнаха гээшэ ажалайнгаа бүтээсые ехэ болгохо гэһэндэл алли шухала хэрэгтэй байна. Энэ ушарые завод, фабриканууудай хүдэлмэрилэгшэд, склад ба магазинуудта ажаллагшад илангаяа ехээр хараалаа абаха ёһотой. Олоншог хүнүүд энээнэ анхаралаа хүсэдөөр табинагүй, тиихэ зуура арбилха гамнаха гээшэ арадай ниитын ресурснуудта угаа шухала булагайнь эхин мүн.

Немецко-фашистнуud сүлхэ тэсэбэри ба үсэд хатуу зоригой талаар Советскэ Союз, Англи ба Америка гэхэ мэтын гурбан гүрэнүүдтэй бөөе һорихо һанаатай. Тэдэнэр хадаа манай ажахые һаншаргаха, манай армиин үүсхэлыень болюулха, арад зоной тэмсэл хахэ зоригыень хухалха гэжэ бодоод, биднэ эсэргүүсэхын тулада гол ехэ хүсэнүүлэ асаржа хаяна.

Гитлер сахилгаан түргэн дай хэхэмни гэжэ таһа эндүүршөө, тиин үни удаан саг соошье болохо дайнда заабол эндүүрхэ байһаниинь лабтай. Советскэ хүнүүд болбол немецко-фашистнуудые өөрынгөө ороноо намнаха гэһэн зоригоо табиба, тиин хэды ехэ түбэг бэрхэшэлнүүд тохёолгобшье немецүүд хяа һамна сохигдожо, советскэ газар тэрэһээ нанчагдаха байна. Тиихын тулада, манай арадай ажал хэхэ үсэд хатуу зоригынь, боецүүдэй дайлалдаха шадабаринь ба сэрэгэй үдарилгын искусствонь хүсэд дүүрэн үлэхэ байна.

Фашистска эзэмдэгшэдтэ үхэл гэһэн бүгэдэ агадай дозунг хүсэндөө оруулагдаха байһаниинь лабтай.

Фашистска эзэмдэгшэдтэ үхэл гэһэн бүгэдэ агадай дозунг хүсэндөө оруулагдаха байһаниинь лабтай.

Декадын зарим дүнгүүд

Шадал мэдэн хүдэлмэрилөө

Үрһэ хааха ба тэрээниие тарилгада хүсэд бэлэдхэхэ талаар соносхогдоһон декадын үе соо колхозуудтаа дутуу байһан үрһэнэй материалые хүсэлдүүлгэхые тулада манай республикын колхознигуud бүхы хүсэ шадал ба аргаболомжонуудаа хэрэглэхэ, шадал мэдэн хүдэлмэрилөө. Энэ үе соо республикынай хэдэ мянган колхознитуud тэрянай поли дээрөһээ колос суглуулжа, сохигдоһон һолоомоёо дахин сохижо, обин хамажа ба колхозуудтаа үрьһалжа 17.641 центнер үрһэ бэлэдхэбэ. Иимэ хэмжээнэй үрһөөр адагынь 10.000 гаран га нэмэлтэ тарилга хэхэ аргаболомжотой болобо гээшэбли. Мүн энэ үе соо 4.500 шахуу центнер хартаабхын үрһэн суглуулагдаба.

4.178 центнерээр нэмэбэ

Яруунын аймагай колхозуud декадын эхилхэһээ урда 11.208 центнер үрһэтэй байһан аад, мүнөө тэгэнь 4.178 центнерээр нэмэжэ 15.386 центнер үрһэтэй болобо. Яруунынхид таряа талхаанай ба овощь хартаабхын нэмэлтэ үүрһэ олохо ябадалаа заашье һулгаахаагүй, харин улам шангадхажа, эти татаһан эршэтэ хүдэлмэрээ эсэстэнь үүргэхын түлөө эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр ажаллаһан зандаа.

Үрһэ хаалга үргэлжэлһөөр

—Эхэ орон ба фронтдоо элбэг ехэ эдеэ хоолой зүйлые үгэхэ!—гэһэн иимэ лозунг доро хүдэлмэрилжэ, **Кабанскын** аймагай колхозуud үрһэ хаалгаяа 96 процент болгобо. Хэрбээ саһанай ехээр унаагүй, үрин дулаан байгаа халань энэ аймагай колхозуud тарилгада хүтэхэ үрһэеэ хүсэд хаажа шадаха аргаболомжотой байгаа. Гэбэшье, декадын үе соо үрһэ хаалгань 3.4 процентээр нэмэбэ. Үрһэнэй нэмэлтэ материал олохо ябадал энэ аймагта үргэлжэлөөр.

Кяхтын аймагай колхозуудаар

Декадын үе соо Кяхтын аймагай колхозуудай үрһэнэй фонд 3.666 центнерээр нэмэбэ. Энэ үе соо аймагай түрүү колхозуud Калининай (Усть Кяхтын сельсовет), Сталинай (Ульзутуйска сельсовет), Ранжуровай нэрэмжэтэ ба «Путь Октября», «Комбайн» ба бусад хэдэн олон колхозуud гансашье үрһэ хаалгые нүүргээ бэшэ, харин тарилгын бүхы бэлэдхэлнүүдые дүүргэ.

Гэбэшье, үрһэ хаалга республикын олонхи районнуута үшөөл ханталтагүй ябана. Энэ талаар Иволгын ба Тарбагатайн аймагуud гэгдэжэ ябана.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГҺАА

ВКП(б)-гэй Айкомой ба Аймисполкомой зууршалгаар Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэгшэд:

1. Дээдэ-Хуланай сомоной **МОЛОТОВОЙ** нэрэмжэтэ колхоз *(түрүүлэгшэнь нүхэр Мангатаев)*. Энэ колхоз ехэ ургаса абаха ябадалай үндэһэ һуурние бүри үбэлэй шэрүүн хүйтэндэ табижа захалһан юм. Тарянай газар дээрэ наг шэбхэ гаргаха, саһа тогтоохо, үндэһэ гульдхяха гэхэ мэтын хүдэлмэринүүд түсабэй ёһоор хэгдэбэ. Машина зэмсэгүүд ба хомут тоногуудай заһабари дүүрэнхэй. 1.500 центнер эрхим шанартай үрһэн хаагдажа сэбэрлэгдэбэ. Полевой станууудаа һайса заһабаринжа дүүргээ.

2. Доодо-Хуланай **ВОРОШИЛОВАЙ** нэрэмжэтэ колхоз *(түрүүлэгшэнь нүхэр Будажабон)* 1.400 центнер эрхим шанартай үрһэ хааба. Машина зэмсэгүүд ба хомут тоногуудайнгаа заһабарние дүүргэбэ. Тарилгада ябаха норм унаань ялгадажа, һайн тэжээлдэ табигдаһан байна. Энэ жэлэй нюурта 20 эмнег морн ба 10 сар һургаа. Тарилгада хэрэргэ бэлэн болоһоноо шалгажа үзэхэчэнь ямаршье дутуу дунда зүйл байгаагүй. Хүдэлмэришэн бүхэн ямар нуур, морёор, хаана ямар участогта газар хахалхаяа һайса мэдэнхэй.

Сангаевай бригада

ЦАКИР, апрелиин 6. (Телефоноор абтаба). Хаминин сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи номерой полеводческо бригадые нүхэр Ц. Сангаев хүтэлбэрилнэ.

Мүнөө үжэлэй тарилгые өндөндонойхиноо заашье дутуугүйгөөр үнгэргэхэнь тулада хамаг юумээ заһа соонь бэлэдхэбэ. Тарилгада ябаха 80 толгой моридойнь тамир тэнхээ дүнда ба дүүдаһаа дээшэ. Машина зэмсэгүүд ба хомут тоногуud хүдэлмэришэн бүхэндэ бэхилэгдэн үгтэнхэй. Энэ бригадын членүүд эртын тарилгые хүдэлмэриин 11 үдэр соо дүүргэхэбди гэһэн хүлоотой үялга абаба.

Д. ЖАЛСАНОВА.

Трактор машина заһабарилга

Эрхим шанартай заһабарине энэ гэһээр хангаха

Хабарай тарилгын амжалта энэнэйшье урда, мүн мүнөөшье хадаа тракторнуудай зогсолтогүй һайнаар хүдэлмэрилһэн дээрөһээ дулдыдаха байна.

Апрелиин 1-эй мэдээгээр манай республикын МТС-үүд тракторнуудайнгаа заһабарине 81,8 процент болгобо. Энэмнай хүнэй горьдимоор тоо бэшэ. Юуб гэхэдэ, өөдөндо мүн энэ үедэ тракторнуудай заһабари 95,3 процент болоһон байгаа. Иимэ болхолоороо өөдөндонойхиноо аяар 10,5 процент таһарһан болонобди. Тиибэшье, тракторай заһабарине үни дүүргэһэн түрүү МТС-үүд бии.

Булад моридоо бултыень заһабарилагшад

Хабар-намарай хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэхэрээ сэдьхэл һанаагаа амарангүй, харин тэрэ дары тракторнуудай заһабарида эмхи гуримтайгаар орожо, зохёогдоһон графигые өөдэршэгүй хуули мэтээр бөөлүүлһэн МТС-үүд трактор заһабарилгынгаа хүдэлмэрине үни дүүргэжэ шадаа. Сэлэнгын, МТС хамагһаа түрүүн трактор-нуудай заһабарине дүүргэжэ, дамжуулгын Улаан Тутые хэдэн һарын турша соо өөһэдынгөө коллективтэ бата бэхеэр барижа байна. Кыренскэ, Окинс-Ключевскэ, Кяхтын, Иволгын ба Саянтын МТС-үүд тракторнуудай заһабарине эрхим шанартайгаар 100 процент заһабарижархёод, мүнөө хүдөө-ажахын бусад машина зэмсэгүүдэй заһабарилгада ороод байна.

Заһабариин хүдэлмэрине задагайруулжа байгшад

Тракторнууд ба хүдөө-ажахын бусад машинануудай заһабарида эмхи гуримгүйгөөр орожо, зохёоһон графигаа түрүүшын үдэрһөө эхилжэ хатуу шангаар сахиагүй байһан МТС-үүд тракторнуудайнгаа заһабарине болошогүйгөөр унжагайруулжа байна. Нёдондо жэлдэ яяр муугаар заһабари хэһэнэйнгээ гэмээр, тракторна хүдэлмэриингээ жэлэй түсэбые дүүргэгүй Итанцын МТС тракторнуудайнгаа заһабарине оройтоо 42,8 процент дүүргэбэ. Тракторнуудай заһабарине 50—53 процент болоһон Закаменай, Тарбагатайн, Хоритин МТС-үүд итанцынхидһаа холо ошоогүй.

Кяхтын ба Заиграйн аймагай зарим колхозуud тарилгын урда тээхи эдүүрилгэдэ орожо захалаа. Энэ болбол хабарай харюусалгата шанга хүдэлмэриин эхилһэниие гэршэлнэ. Заһабарилагдаадүй байһан тракторнуудые дары сагаа заһабарилжа, фронтовой хоёрдохи хабарай тарилгые богонихон болзор соо үнгэргэхэ ябадалые ханталга хадаа МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй хойноолуушагүй шухала зорилго болоно

Советскэ Информбюроһоо

АПРЕЛИИН 5-ай ҮГЛӨӨНӨЙ МӘДӘӘСӘЛ

Апрелиин 4-эй һүүнийн туршада фронтнуud дээрэ шухала хубилалта болоогүй.

★

Изюм городһоо урдуур Н-скэ соединениин артиллеристнүүд дайсанай танкова атакануудые сухариса сохижо, 6 немецкэ танк гэмтэһэн ба галдаһан, дайсанай 200 шахуу солдат ба офицерые хюдаһан байна. Манай ажаглан харагшад станково пулемётой 20 немецкэ солдат дайсанай блиндаж руу оробо гэжэ мэдэбэ. Ехэ буугай наводчик нүхэр Денисов хэдэн дахин буудаха зуураа блиндажые, тэрээн соо байһан гитлеровецүүдтэйнь хамта үгы хээ.

★

Белгородэй оршондо дайсанай ябган сэрэг манай дайшалхы харуулда добтолбо.. Н-скэ частиин подразделениинүүд гитлеровецүүдые контрсохилтоор гэдэргэнь сохихо зуураа тэдэнэрые мүдэн намнажа, рото шахуу немецкэ ябган сэрэгүүдые үгы хээ. Самоходно ехэ буу, 8 пулемёт, хэлэн арбаад винтовко ба автомат буляан абтаба.

★

Баруун фронт дээрэ Н-скэ подразделениин боецүүд һүнэ дайсанай түшэг тулгуурин пунктые атаковалба. Гар тулалдаанда 70 немецкэ солдат ба офицер үгы хэгээ. Хүнүүд пленнэ абтажа, трофей буляан абтаба. Нүгөөдэ участок дээрэ советскэ артиллеристнүүд һомо хэрэгсэлнүүдэй склад һаншаргажа, дайсанай ябган сэрэгэй бөөгнөрэлгые тараан сохиһон байна.

★

Ростов-на-Дону городһоо баруугаархи оршондо дайсанай ябган сэрэгэй отряд манай позициинуудые байлдаагаар таглахые һалэбэ. Буугай ба пулемётно шуурган шанга буудалгаар немецүүд болбол манай хамгаалгын түрүү захада хүрэнгүйгөөр тараан сохигдоһон байгаа. Дайсан 60 солдат ба офицерэе алуулжа гээһэн байна.

★

Кубаньда Н-скэ соединениин частьнуud добтолгото байлдаашуудые хэбэ. Манай боецүүд урагшаа дабшажа, таатай зохид позициинуудые эзэлээ. 2 ехэ буу, 7 пулемёт, 4 миномёт, һомо хэрэгсэлнүүдтэй хэлэн автомашина ба бусад трофей дайсанһаа буляан абтаба.

★

Полесскэ областьдо немецкэ һахюул болбол Петриковско ба Житковичска районуудай 200 ажаһуугшадые Германи руу каторгада эльгээхын зорилгоор түүмэрэмай дүтын станцида намнан суглуулаа. Партизануud немецкэ һахюулда добтолжо, советскэ гражданинуудые сүлөөлһэн байна.

Ленинградска партизануудай отряд мүрэнэй хүүгые һандаргаа. Түс участок дээрэ дайсанай автомобильна ба морин транспортын ябалга таһалдаһан байха юм.

★

Немецко-фашистскэ нохосуud белорусска городууд ба тосхонуудые хооһолжо, олон деревнинүүдые зүүшье үлөөнгүйгөөр үгы хэнэ. Гансахан март соо гитлеровскэ бандидуud Минскэ областийн Смолевическэ районсоо Багута, Оды, Прилепы, Погорельцы, Сутовки, Заречье ба бусад деревнинүүдые галдаһан байна. Хэдэн зуун гарнүүд галдагдаа. Зарим деревнинүүдтэ немецкэ алууршаа арад зоной ехэнхи хубние алаһан байха юм. Гансахан лэ ой модон соогуур хоргодоһон хүнүүд амиды үлөө.

★

Эльзасай арад зон фашистска булиутарагшадта эсэргүүсэн героическэ тэхсэл хэжэ байна. Ажалай ба немецкэ арминн албаһаа арсаһан хэдэн зуун эльзасецуud ой модон соогуур хоргодожо байха юм. Патриодуud германско-швейцарска хилэ дээрэ немецкэ постнуудта добтолно ба Швейцари руу ошоно. Хилэ шадарай харуулһаа нэгэ һара соо 57 немецкэ солдат алагдаа. Һаяхан буу зэбсэгтэй бүлэг эльзасецуud немецкэ һахюулые тараан сохижо, арестовалагдаһан 15 антифашистые сүлөөлөө. Страсбургын оршондо һомо хэрэгсэлнүүдэй немецкэ складые таниглаагүй хүнүүд һандаргаһан байна. Мюлузска патриодуud сэрэгэй нэгэ заводой томо цехые жагсаалһаа гаргаба.

АПРЕЛИИН 5-ай ҮДӘШЫН МӘДӘӘСӘЛ

Апрелиин 5-ай туршада фронтнуud дээрэ шухала хубилалта болоогүй.

★

Апрелиин 4-дэ манай авиациин частьнуud фронтын элдэб участогуud дээрэ сэрэг ба ашаа тээһэн 20-һоо үсөөн бэшэ немецкэ автомашина үгы хэһэн гү, али гэмтээһэн, дайсанай 8 артиллерийскэ ба миномётно батарейн буудалгые дараһан байна.

★

Изюм городһоо урдуур манай сэрэгүүд хамгаалгын байлдаануудые хэ. Дайсан болбол үглөөнһөө эхилжэ атаканя һэргээбэ. Немецкэ танк ба ябган сэрэгүүд манай подразделениие тойрохо гэжэ хоёр талаар ябуулга хээ. Н-скэ частиин боецүүд гитлеровецүүдэй атажые тогтоон бараад, 4 танк гэмтээжэ, нэгэ ротоһоо үлүү немецкэ ябган сэрэгүүдые үгы хэһэн байгаа.

★

Баруун фронт дээрэ манай сэрэгүүд өөһэдынгөө позициие бүхэжүүлжэ, дайшалхы таглуул хэбэ. Ябган сэрэгүүдэй ба артиллериин буудалгаар дайсанай 200 шахуу солдат ба офицер үгы хэгээ. Манай бүлэг лётчигууд дайсанай тылдэхи түмэрэмай станцида добтолго хэбэ. Түс добтолгын гэб гэнтэ болоһон дээрөһээ немецкэ зенитчигүүд манай лётчигуудай бомбонуудаа хаяад, зайлаһан хойноонь эмхи зүгтүй буудалгануудые хээ. Бомбодо дайрагдажа станциин гол барилганууд жагсаалһаа

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

СОВЕТСКЭ ИНФОРМБЮРОҺОО

(Үргэлжэлэл. Эхичиинь 1-дэхи нюурта).

гаргагдаһан ба түмэрзамай полотно һандаргагдаһан байна.

★

Кубаньда манай сэрэгүүд хоёр үдэр айхабтар шанга байлдаа хэһэнэйнгээ эсэстэ, олон дахин хам ороолсоһон гар тулалдаа хэжэ, хэлэн һуурин газарнуудые эзэлээ. Ондоо нэгэ участок дээрэ манай частьнууд ехэ намагшог газарта добтолгото байлдаанудые хэбэ. Советскэ боецүүд дайсанай бүхэжүүлһэн газарта сүмэрэн орожо, тэрэнэй окопуудай хоёр линие эзэлээ. Түрүүшынгээ байдалые һэргэхэ гэжэ гитлеровецүүд хоёр полкһоо үлүү ябган сэрэгүүдые ябуулһан байгаа. Дайсанай контратака тэлэнэрэ ехэ гэолтэтэйгээр гэдэргээ сохигдобо. Байдаанай болоһон газар дээрэ хэлэн зүүн шагдаһан ба шархатаһан немецүүд үлөө. 4 ехэ буу, 23 пулемёт ба бусад трофей булаагдан абтаба. Плендэ абтаһан хүнүүд бии.

★

Бельй городһоо урдуур ахалагша лейтенант Серебряковой команда доро ябаһан подразделени дайсанай байһан газарта сүмэрэн ороо. Манай боецүүд дайсанай хэлэн дэотнуудые гранатануудаар шэдэжэ, тэрээн соо байһан бүхы гитлеровецүүдые үгы хэбэ.

★

Мартын 27-до немецкэ карательна отряд Калининска областийн нэгэ деревнилэ ороод, колхозчинүүдай гэр балгаһануудые галдажа эхилһэн юм. Партизанска хоёр отряд хамтаһан хүсэнүүдээрээ немецүүдые атаковалаа. Советскэ патриотуудай карательнуудые тараан сохихо зуураа 70 немецкэ солдат ба офицерые үгы хэбэ. Партизануд нэгэ ехэ буу, 4 пулемёт, миномёт, 14.000 һомо ба олон чинэ буулган абаһан байна. Калининска бүлэг партизанууд немецкэ эшелонние хажуу худар халаан үнагаатаа. Һомо хэрэгсэлтэй ба сэрэгэй техникэтэй 30 вагон, нэгэ паровоз хяа бала буугаа.

★

Кубаньда 19-дэхи румынска ябган сэрэгэй дивизийн бүлэг солдатуд плендэ абтаба. «Февраль һара хүртэр 19-дэхи румынска дивизие немец-генерал Шмидт гэгшэ командалжа ябаһан юм. Тэрэмнай ородой авиацийн добтолго хэгэ үедэ шархатаа һөн. Мүнөө дивизиемнай полковник Вебер гэдэг мүн немец үүн командална. Солдатуд тэрэние «немецкэ нохой» гэжэ нэрлэдэг юм. Манай байһан станицада ородуудай дүтэлэн ерэхэдэ бидэнэрые халха болгожо үлөөгөөд, немецүүд түргэн тонилоо һэн. Энэ ушар болбол ганса-хан солдатуудай бэшэ, мүн офицерүүдэйлье зэбүүсэлгэ гаргаһан юм. Олон солдатуд һомо хэрэгсэл, буу зэбсэгээ хаяад сухарыа бэлэй. Зарымууднай гэр балгаһанууд соогуур хоргодожо, ородуудай ерэхые хүлеэгээд, плендэ бээ туушаагаа һэн» —гэжэ плендэ абтаһан солдат Ион Деметер гэгшэ хөөрэнэ.

★

Бурока областийн Яковлево гэдэг тосхонние эзэлэд байха үедөө немецко-фашистска хара золигууд ажана аигалан һуужа байһан 150 хүнние. Тэрэ тоодо олон эхэнэр ба үхибүүдые алаһан байгаа. Колхозница Анна Булавина, колхозчинүүд Василий Подвигин, Андрей Беляев, Гаврил Кобзарев, Михаил Булавин, Иван Куприянов ба бусадые үлгэжэ алаа. Фашистска золигууд нютагай таряашадые элүүбэр дарлан дорожолбо Немецкэ солдатуд колхозчинүүдэй дулаан хубсаһа ба валенкануудые тайлан абаад, хубсаһаргүй ба хүл нюсэгэн таряашадые хүйтэндэ хүлэлмэри хэгты гэжэ баадхаа. Гитлеровецүүд тосхонһоо сухарин гарахатан колхозно тээрмые, малобойко ба бусад барилгануудые, мүн тэрэшэлэн колхозчинуудай 30 гарые һандаргаһан ба галдаһан байна.

Немецкэ авиаци Ленинградай оршондо добтолбо

Апрелийн 3 ба 4-эй үдэрнүүдтэ немецкэ авиаци Ленинградай шадар байһан объектнүүдтэ ба Ленинград городто добтолго хэхэ һэлэлгэ гаргаба. Ганса-нэгэ самолёдуud город худар сүмэрэн ороод, бомбонуудаа эмхи зүгтүйгөөр хаяжа, нэгэ бага гарса хэһэн байна. Агаарта болоһон байлдаануудта ба манай зенитнэ артиллерийн буудалгаар 42 немецкэ бомбардировщик унагаагдаа. Мавайхинай гэлтэ—7 самолёт.

Немецкэ авиаци Ростовой оршондо добтолбо

Һаяхан немецкэ самолёдуud Ростовой оршондо олоорсо добтолхо гэжэ хоёр дахин һэлэһэн байгаа. Манай истребительнүүдэй ябуулгануудаар ба зенитнэ артиллерийн буудалгаар дайсанай самолёдуud тараагдаһан байна. Агаарта болоһон байлдаануудта ба манай зенитнэ артиллерийн буудалгаар 35 немецкэ самолёт унагаагдаа. Мавайхинай гэлтэ—10 самолёт.

Советскэ Союз дотор

★ ★

Огород тарилгада бэлэдхэл

ЕРЕВАН. Город шадарай огородой газарые элүүрилгэ эхилээд байна. Эндэ үдэр бүри 4.000 хүн огородойн-гоо газарые элүүрилжэ байнаа. Һаяын үдэрнүүдтэ багчева культурашуудые тарилга захалгаһан.

Мүнөө жэлэ Армениин столица шадар бүгород тарилга нилэдгүй үргэдхэлтэхэнь. Туһаламжын ажахын тоо 2 дахин олошорхо юм. Огородно культурануудые үһаар хангажа байха гүтбэл оросительна канал бии болгогдонхой.

Хүбэн тарилга

ТАШКЕНТ. Ташкентскэ областийн колхозууд хүбэн түүбэрилэн тарилгые хилбэ. Эгээл түрүүлэн Янгы-Юльский район эхилһэн байна. Катановичын, Юсуповай нэрэмжэтэ, «12 лет Октября», «Авангард» ба бусад колхозууд хэдэн арбаад гектар таряад байна.

Залуушуулай үүсхэл

СТАВРОПОЛЬ. Ставропольско хизаарай комсомолецууд ба залуушуул арбаад мянган плуг заһабарилһан, 15 мянган тоннохоо үлүүтэй хүрэнгэ суглуулһан байна.

23 районуудаар колхозно залуушуул хадаа 47 һүнэй-товарна ферм ба 35 шубуунай ферм шэнэдхэн бии болгобо.

Угаа түргэн темпээр...

СТАЛИНГРАД. Һаптара бутара татагдаһан түмэрзамай плотнонуудые бергээн заһабарилта айхабтар түргэнөөр ябуулагдажа байна. Городто дүтын оршонуудаар, Сталинград—Сарепта, Сарепта—Гурман гэхэ мэтын газарнуудаар хүдэлмэришэдые зөөдэг поездууд ябалаг болоо. Товарна вагоной сталинградска депогой заһабарилга үүнэтэ тээшээ боложо байна.

Дүй-үүрилөөр баян хүдэлмэришэтэй хомор дээрэһээ токарь, слесарь, столяр ба бусад мэргэжэлтэйе бэлэхэлгын түүргэн болзорой курсануud эмхидхэгдэнхэй.

Арһанай шэнэ завод

УФА. Башкириин хүнгэн ажүйлэлгэ-бериин предприятинуудай тоодо орохо арһанай шэнэ завод Давлеканово городто бариглаба. Эгээн түүрүүн элүүрилһэн арһанинь хүлеэглэд байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

„Отличный связист“ гэһэн үбсүүндээ зүүхэ тэмдэгые баталха тухай

Улаан Армийн, Үһан-Сэрэгэй Флотой ба НКВД-гэй сэрэгүүдэй рядовой ба младша начальствующа составай онсо шалгаһан хэлхеэ-толбооншодые урмашуулхын зорилгоор Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиумэй тогтоохонь:

1. Улаан Армийн, Үһан-Сэрэгэй Флотой ба НКВД-гэй сэрэгүүдэй рядовой ба младша начальствующа составта зорюулагдаһан **«Отличный связист»** гэжэ үбсүүндээ зүүхэ тэмдэгэй дүрсэ хэлбэрийе баталха.

2. «Отличный связист» гэһэн үбсүүндээ зүүхэ тэмдэг тухай дүримые баталха.

3. Тэмдэгые үбсүүнэйнгээ барүүн талада зүүхэ гэжэ тогтоохо.

4. Үбсүүндээ зүүхэ тэмдэгээр шагнаха эрхые полк, бригада, дивизийнүүдэй командирнуудта, хэлхеэ-толбооной дивизийнүүдэй ба дээшэ начальнигуудта олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түүрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1943 оной апрелийн 3.

СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведһээ

Хоёр һара болоод үүрэнэй оборонын үүрһэлэмжэн гарана байһан туладань, СССР-эй Арадай Комиссарнарай Совет болбол эрэгтэй эмэгтэй гражданинуудые байгша оной апрелийн 7-һоо хойшо индивидуальна ба коллективээрээ Улаан Армийн фондо һайн дурнай мүнгэн зөөри оруулха ябадалаа зогсоохые гүйна.

Генерал-лейтенант М. М. Поповто Суворовой нэгэдэхи зэргын орден барюулагдаа

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түүрүүлэгшэн ороолгошо ба Белорусска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түүрүүлэгшэ Н. Я. Наталевич апрелийн 5-ай үдэр Кремльдэ генерал-лейтенант М. М. Поповто Суворовой нэгэдэхи зэргын орден барюулба, тэрэ хадаа немецко-фашистска булимтарагшадта эсэргүү дайшалхы операциинуудые шадамгаар ба эрэлхэг зоригтойгоор хүтэлбэрилжэ, тэрэнэйнгээ ашаар амжалта туйлаһан байгаа.

(ТАСС).

Британска сэрэгэй миссиие толгойлогшо СССР-тэ ерэбэ

Апрелийн 5-ай үдэр СССР-тэ һууха британска сэрэгэй миссиие толгойлогшо генерал-лейтенант Гиффорд Ле Кейп Мартель гэгшэ Москвада ерээ.

Аэродром дээрэ үнэн Мартелие Улаан Армийн генеральна штабай түүлөө-тэгшэ генерал-майор Н. И. Дубинин, НКО-гэй гадаада харилсаанай таһагай начальник полковник В. Н. Евстигнеев, НКВМФ-эй гадаада харилсаануудай таһагай начальник 1-дэхи рангын капитан И. П. Егишко ба мүн тэрэшэлэн британска сэрэгэй миссийн членүүд угтаһан байна.

Манай республика дотор

★ ★

БМАССР-эй ойдо бэлэдхэл

Манай республикын аймарта хорин жэлэй ойдо бэлэдхэл болбол 1943 оной түрүүшын хахад жэлэй арадай-ажахын түсэбые болгоһоонь урид үлүүлэн үүргэхэ, хэбэрай тарилгые хаһа соонь үнгэргэхэ, фронтдоо улам ехээр түһалха гэһэн зорилгонуудтайгаар ябуулагдажа эхилээ.

Тус ойдо бэлэдхэхэ ба тэрэнние үнгэргэхэ тушаа байгуулагдаһан республиканска комиссийн һанхан эзэлжэтэ суглаагаа хэжэ, тус ойдо үнгэргэхэ тэлгэрэнгы түсэб баталан абаба. Энэ үндэрые угтуулан «БМАССР-эй XX жэл» гэжэ политико-экономическа сборник ород ба бурят-монгол хэлэт дээрэ хэблэгдэн гаргагдаха юм.

Гадна, байгаалийн баялигуудые ашаглаха ба экономико, культурын талаар Бурят-Монгол республикын хорин жэл соо түйлаһан амжалтануудые харуулһан республиканска выставкэ эмхидхэгдэхэ байна.

„Евгений Онегин“ бурят хэлэн дээрэ

Чайковскийн «Евгений Онегин» гэжэ оперые Бурят-Монголой түүрэнэй үүгжэмтэ драмын Ленинэй орденто театрын коллектив тус театрын главна дирижёр орденто нүхэр П. М. Берлинскийн хүтэлбэри доро бэлэдхэжэ байна.

Тус оперые бурят хэлэн дээрэ хуулан наадаха тула мүнөө үгэнүүдынь оршуулагдажа байха юм.

Н. Балданогой шэнэ пьесэ

Орденто драматург Намжал Балдано һаяын үдэрнүүдтэ «Бабжа Барас—Баатар» гэжэ шэнэ пьесэ бэшэжэ дүүргэбэ. Апрелийн 4-эй үдэр Наука, искусство ба литературын байшан (ДНИЛ) дотор тус пьесые шалгажа, зүбшэн хэлсэлгэ болобо.

Энэ суглараг—ураншохёолшоо, артистнуud, хүгжэмшэд, научна хүдэлмэрилэгшэд хадаа тус пьесые юрэнхы дээрэнь һайшаһан байна. Илангаяа үгэ шайруулгын талаар айхабтар үрэн хурса ба баяр уян байһанийнь сугла-даһан нүхэдүүд онсо тэмдэглэһэн байха юм.

Хүдөөлүүлгын дуун

Уранзурагша Кукрыниксын зураг.

Муссолини болбол „Россиһаа бусажа ерээ“ гэдэг 8-дахи итальянска армийн солдат ба офицерүүдтэ приказаар хандаба. Тэд 8-дахи армийнь советско-германска фронт дээрэ үй бута сохигдошоо юм.

Угы хэгдэһэн армийнгаа
Үхэдэл бээ үзэжэ,
Хара һүни хаахиран,
Боро һүни борхирон

Шалхагар шара Муссолини
Шахамал хоолой һөөлдүүлэн,
Зартагай болоһон „сэрэгээ“
Захиралтаараа амаршалба.

Һүзэгтэй эрьюу хүнүүд
Һүүдэрээ хаража һүрдэдэг,
Тинхэдэ, тэрээн Муссолини
Тэрээндэ баярлан хүхидэг.

Гэбэшье тэрэ захиралтань
Гэншэлгын тэды болошоо,
Хүхихэб гэһэн дуунинь
Хүдөөлүүлгын дуун байшоо.

Радио НИКОЛАЙ.

ХИЛЫН САНАА

Туниста боложо байгаа сэрэгэй ябуулганууд

Союзна сэрэгүүд Серрат гэдэг хушууе эзэлбэ

ЛОНДОН, апрелийн 4. (ТАСС). Хуулита ёһоор мэдэгдэгдэхэнь хадаа, Эль-Геттарһээ зүүгээр американска сэрэгүүд шэнэ территориие эзэлбэ гэнэ. Союзна сэрэгүүдэй амжалгатай атака хэһэнэй эсэстэ дайсан болбол нилээд олон хүнөө алуулжа ба плендэ абхуулжа гэһэн байна. Тагнуул хэд үзэлдэ апрелийн 2-эй үдэр энэ секторта артиллерийскэ буудалга хэһэнэй эсэстэ хадаа олон германска танкнуud жагсаалһаа гарганаһанинь тодорбо.

Рейтер агентствын мэдэсэлэй ёһоор союзнигуудай сэрэгүүд Серрат гэдэг хушууе эзэлһэн байна (Бивертһээ баруугаар).

Английска артиллери Роммелийн оборонын шэнэ линиие буудажа захалаа.

Фронтын центральна участок дээрэ американска ба французска сэрэгүүд зүүн тээшээ дабшажа үргэлжэлһөөр.

Английска авиацийн Эссендэ хэһэн добтолго тухай

ЛОНДОН, апрелийн 4. (ТАСС). Рейтер агентствын дамжуулхань хадаа, апрелийн 3-ай һүни Эссендэ добтолго хэхэ үедэ английска самолёдуud түс городто 900 тоньо бомбо хаяба. Бомбодолго болоһоной эсэстэ Круппай томохон сэрэгэй заводуудта дахяад һүйдхэл һандаралгануud хэгдэһэн байна. Добтолго хэгдэһэнэй һүүлээр хахад час болоод байхада, энэ город дээрэ айхабтар ехэ утаа унаар харагдажа байгаа һөн.

ЖЕНЕВА, апрелийн 4. (ТАСС). Берлиндэ тушхаглагдаһан германска командованийн хуулита мэдэсэл соо хэлэгдэхэнь хадаа, английска бомбардировщикуудай Эссендэ добтолго хэһэнэй эсэстэ, тэндэ нилээд ехэ гарза гай ушаруулагдаа гэнэ.

Бомбодогдожо байгаа итальянска городуудай ажабайдалынь һандарба

ЛОНДОН, апрелийн 3. (ТАСС). «Ньюс Кроникл» гэдэг газетэ нитэжэ мэдэсэнэ гэбэл: Италиһаа ерэһэн нейтральна үүрэнүүдэй гражданинуудай хэлэһэнэй ёһоор, бомбодолгодо орожо байгаа итальянска городуудай ажабайдалынь һандаржа байна. Неаполь, Палермо, Милан ба Турин городуудта предприятинуудай ба коммунальна эмхизургаануудай хүдэлмэринь гуримгүй болонхой. Эдэ городуудта добтолго хэгдэһэнэй һүүлээр алибаа ажал ябуулга хоёр үдэр соо зогсолог болоо. Агаарай тревого союзнигуудай сэрэгүүд хүдэлмэришэд, хорюултай байгаашье һаань, ажалаа зогсоожо, предприятиг дээрэһээн зайлажа ошолог байха юм.

Харюусалгата редактор
Ц. ГАЛСАНОВ.

Улаасхоорондын байдалай шэнжэлэл

Мартын 20-эй һүнэ английска 8-дахи арми Тунисһаа урдуур немецко-итальянска сэрэгүүдэй бүхэжүүлмэл позициинуудта добтолго хэжэ захалаа һөн.

1942 оной ноябрийн эхин багта англо-американска сэрэгүүд Хойто Африкада буужа, Оран, Касабланка, Алжир-Бон гэдэг портнуудые эзэлһэн байна, тиихэдэ англичануудай 8-дахи арми октябрь һарын эсэс багта Эль-Аламейн шадар генерал Роммелийн сэрэгүүдые хяа һамна сохёод, тэдэнние Ливи хулар мүшхэн намнаба. Тиихэдэнь Роммелийнь сэрэгүүд осийн үрэнүүдэй эсэлдэлгээ позициинуудые бүри мүхэн эзэлбэ. Мартын 29-эй үдэр 8-дахи арми болбол Габесые эзэлээ, тиихэдэ мартын 30-ай үдэр Метүйа ба Удеф гэдэг пунктнуудые эзэлһэн байна. Тиихэдэ Фондук гэдэг шухала пунктые эзэлһэн американска сэрэгүүд Эль-Геттар ба Макнассийн оршоһоо Суса тээшэ шэглэн ураншаа табшахадаа, Роммелийн сэрэгүүдэй сухариха замъюль таһалха аюул оруулбэ. Английска 1-дэхи арми хойто зүгтэ добтолго хэжэ захалаа. Тамерай оршонто хүрэһэн бээдээ Седженанее эзэлһэн байха юм. Эдэ бүгдэ дээрэһээ харахала. Туниста союзнигуud германо-итальянска сэрэгүүдтэ эсэргүү нэгэдэл шанга добтолгые эрэлгэһээ зөөбөөн түсэбэй ёһоор хэжэ байһанинь элирнэ. Хаабэ американ-французска сэрэгүүд Тунисай зүүн эрьюгэ байгаа Роммелийн сэрэгүүдэй зайлажа ошохоонь үрид тэндэнь сүмэрэн ороо хадаа, союзнигуud болбол осийн державануудай сэрэгүүдые жэжэ бүлэгүүд болгон амнар амнарынь бутаргажа, тэдэние үй бута сохижо шадаха болоно.

Туниста союзнигуудай сэрэгүүд бүлюу ехэ байһан хадань осийн державануудай сэрэгүүдые үгы хэжэ һалгаахаа ба итало-германска сэрэгүүдээ Тунисые бүри мүхэн сэбэрлэхэ зориилготой байһан англо-американо-французска сэрэгүүдэй операциинуud амжалтатайгаар дэлгэржэ түгэсхэгдэхэ байна гэжэ найдаха арга олгоно.

* * *

Советско-германска фронт дээрэ гитлеровскэ Германийн дилдэлгэлэ орожо байһан дээрэһээ Европын арал зон немецкэ эзэмдэгшэдтэ эсэргүүсэхэ ябадалаа улам ехэ болгоно. Гитлеровска Германийн түһата хүдэлмэриллэ байһан предприятинуud дээрэ саботаж хэхэ, забастовко ба демонстрацин хэхэ, ажалай уялгаһаа арсаха, эсэсэ буу зэбсэг барижа партизанска тэмцэлхэ ябалаа фашистска Германийда эсэргүү Европын аралуудай хэрэглэжэ байгаа арга методүүд мүн.

Французска арад ба түбхын түрүүлэ французска залуушуул гитлеровскэ засагаархинай ба претатель Лавалийн правительствын хэмжэлгэнуудтаа эсэргүүсэн этибгитэйгээр тэмцэнэ.

Германи болбол февраль һара соо 250 мянган тонно таряа үгэхые Лавальһаа эрибэ. Тиихэдэнь французска таряашад энэ түсэбые дүүргэхэ ябадалань эрид шанга эсэргүүсэлтэ хэһэн байна. Таряашад талхаяа газарта бүлажа шоуха ба зэбүүн муухай ёлгуудай аманнань орохогүйн тула ороһоёо галлаһаншье ушаргүүд олон байха. Мэнэ һаяхан гитлеровскэ засагаархин германска каторгада нэгэ миллион французска хүлэлмэришэдые эльгэхые эрибэн байна. Энэ жэргэмшэг муухай түсэбынь юу гэршэлнэб гэхэдэ: советско-германска фронт дээрэ угаа ехэ гэлтэ хоролтото орожо байһан дээрэһээ Германийн хүн зонай ресурсань барагдажа байна гэшэ. Тиихэ зүүрээ немецкүүд антигитлеровскэ коалицийн Европо сүмэрэн ороходонь резерв боложо үгэтэ байһан тайшалхы шадабаритай арашүүдые Французһаа зайлуулха гэһэн зорилго табина.

Французийн эдэ зонние германска каторгада нанжажа абаашаха гэһэн гитлеровецүүдэй һэтэлгэ хэхэдэнь французска арад гитлеровскэ засагаархинай хамаг бүхы хэмжэлгэнуудтаньнь хойшо татажа, татаалгаһань тэрэнтэжэ, хаяхсаһан байна. 7.000 французска патриотуud Дэдэ Савойягай хада уулаа худар тэрьедэн ошожо, тэндэ эзэмдэгшэдтэ засагаархинда ба Вишийн правительствада эсэргүү восстани хэбэ. Французска партизануud каратель-на экспедицийн атакануудые сухарюулан сохёо. Сүлөөтэ буушадай хүдэлөөн хаана яанагүй үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Партизануud хадаа фашистска Германийда эрид шанга добтолго хэхэ ябадалда хабааталсаха французска армийн авангард гэшэбди гэжэ бэсэ нэрлэнэ. Запаста байһан офицерүүд ба унтер-офицерүүд тэдэнэй составта орохосоно, тэндэхи хамаг бүхы зонийнь партизануудта түһаламжа үзүүлнэ. Дээрэ Савойягай хада уулануудта байһан партизануудые французска армийн полковник Картье гэгшэ командална. Тиимэ болохолоороо 1942 оной ноябрь һарада Тулондо флодоо шэнгээжэ, немецкэ-эзэмдэгшэдтэ эсэргүүсэхэ нугаршагүй хатуу зоригоо харуулһан Франци болбол немецкэ богоолшологшодто ба тэдэнэй түһамаршалта эсэргүү партизанска тэмцэлдэ эдибхитэйгээр орожо захалаа.

1940 оной апрель һарада Норвегийе эзэмдэһэн сагһаа хойшо немецкэ эзэмдэгшэдтэ ба квислинговецүүдтэ эсэргүү норвежскэ арадай тэмцэл нэгэшье час соо зогсоодогүй юм. Хүдэлмэрнин хүсые үгэхэ тухай гитлеровецүүдэй ба тэдэнэй зарсалар болого квислинговецүүдэй эрилтэдэнь норвежскэ патриотуud германска частьнуудай складуудые галдажа, германска офицерүүд ба солдатуудые алажа харюусана. Мэнэ һаяхан норвежскэ патриотуud «Норск Гидро» гэдэг химическэ завод дээрэ тэһэрэлтэ хэбэ. Германска эзэмдэгшэд баряанда абаһан хүнүүдые буудан алажа, норвежскэ патриотуудһаа үнөөгөө абана. Мэнэ һаяхаяа һүйдхэлэй хүлэлмэри хэһэн ба пропагандистска материалнуудые тараһанай түлөө гэмтэгдэһэн 17 норвежскэ гражданинуud Осло-до саазалагдаһан байгаа. Германийн хүчэр хүлэлмэринин хүсые эльгэжэ байһан квислинговецүүдтэ терьедэн олон норвежецүүд пролскэ хилэ хүнгэлэн табажа гарадаг ба мүн тэрэшэлэн партизануудтай нэгдэхэ хадаа үүлаа хүчэр зайсажа ошоно.

Немецүүдэй эзэмдэгшэн Франци ба Норвеги гэгэ мэтын оронуудай һүүлэй событинуудые шэнжэлээд үзэхэдэ. Европотохи байдал улам ехэ шахагдүү шанга боложо байна. Европын аралуудай немецкэ парлагшалта эсэргүүсэхэр гартаа бүү зэбсэг барин тэмцэхэр боложо захалаа.

Г. БЕСПАЛОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. ТЕЛЕФОНЫ: отв. редактора—3-44; зам. редактора—3-23—2 зв.; секретариата и отдела партийной жизни—3-23, отделов сельскохозяйственного и писем—7-55; отдела пром. и транспорта—7-55 2 зв.

Н—5638

Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР.